

M PERSBERICHT L JANUARI 2021
I I
N S
T T

KAAN Architecten

EEN DAGLICHT MUSEUM
VOOR DE 21ste EEUW:
KAAN Architecten onthult
de belangrijkste fase
van de interventie in het
Koninklijk Museum voor Schone
Kunsten Antwerpen (KMSKA)

Na het winnen van de internationale prijsvraag in 2003 heeft het Nederlandse architectenbureau **KAAN Architecten** www.kaanarchitecten.com in opdracht van de **Vlaamse Overheid** intensief gewerkt aan het masterplan, renovatie en uitbreiding van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. In de volksmond bekend als **KMSKA**, verenigt het ontwerp een hedendaagse allure met de glorieuze maar ook enigszins verwaarloosde schoonheid van het 19de eeuwse gebouw. Als een van de laatste voorbeelden van de robuuste neoclassicistische architectuur van de stad Antwerpen huisvest het museum een rijke collectie die meer dan zeven eeuwen kunstgeschiedenis omvat: van de Vlaamse Primitieven tot Expressionisten, van schilderijen en tekeningen tot beeldhouwkunst. De totale investering van het Departement voor Cultuur, Jeugd en Media van de Vlaamse Overheid in de herontwikkeling van het gebouw is circa 100 miljoen Euro.

Het gebouw, opgericht op de overblijfselen van de 16de eeuwse citadel en opgaand in het stedelijk weefsel om haar heen, is eind 19de eeuw ontworpen door de architecten Jacob Winders en Frans van Dyck, en opende haar deuren in 1890.

Oorspronkelijk bedacht als een licht en open gebouw, was het museum een plek waar bezoekers tijdens een promenade konden genieten van de schitterende kunstwerken binnen, en het landschap buiten in de patio's en de stad. In de 20ste eeuw hebben ontwikkelingen in tentoonstellingsontwerp en museuminrichting tot ingrijpende wijzigingen van het museum geleid—met name de circulatie door het gebouw en de verbinding met de stad zijn door deze ingrepen aanzienlijk veranderd.

Gelijk met het renovatietraject van het museum zijn er sinds begin 21ste eeuw grote publieke investeringen gedaan die tot een ware transformatie van de buurt hebben geleid. **Een van de hoekstenen van het ontwerp van KAAN Architecten was dan ook het besluit de uitbreiding van het museum volledig te verhullen binnen het bestaande gebouw.** Vanaf de straat is niets te zien van de verbouwing, dit om de kracht van het oorspronkelijke gebouw en haar rol als erfgoed binnen de snel veranderende buurt te ondersteunen. De uitbreiding bestaat naast de krachtige historische structuur, zonder haar monumentale karakter te ontkennen.

“Het 19de en 21ste eeuwse museum konden niet meer en intenser van elkaar verschillen. Samen belichamen ze een emblematisch contrast in afmetingen, licht en atmosfeer, ontworpen als flexibele ruimtes voor toekomstige tentoonstellingen”.

– zo omschrijft Prof. Dikkie Scipio, architect en medeoprichter van KAAN Architecten het ontwerp

KMSKA is nu verdeeld in drie werelden: het publieke entreegebied (feel), de expositieruimtes (see) en de kantoren aan de achterzijde van het gebouw (work).

Vanaf de Leopold de Waelplaats leidt een monumentale trap omhoog naar de entree van het museum: achter de zorgvuldig gerestaureerde eikenhouten deuren bevindt zich de ontvangsthal met museale voorzieningen waaronder een interactieve informatiezone, een café, auditorium en museumwinkel. Een grote ronde trap leidt terug naar het straatniveau waar zich de bibliotheek, garderobe en een tweede entree voor groepen bevinden.

Vanuit de ontvangsthal betreedt men de majestueuze de Keyserzaal (vernoemd naar de kunstschilder Nicaise de Keyser) die de rol van ankerpunt vervult in de twee routes en belevingen die de bezoeker in het museum kan afleggen: de een, via de staatsietrap omhoog, voert naar de hoofdverdieping van het gerenoveerde 19de eeuwse museum; de ander, recht vooruit, leidt bezoekers naar het nieuwe, 21ste eeuwse museum.

Het historische museum neemt de gasten mee langs een enfilade, een opeenvolging van expositiezalen in donkerroze, groen en rood; eiken deuren, hoge pilasters en gipsen plafondornamenten dragen bij aan het gevoel van klassieke, ouderwetse grandeur. Ook het kleurenpalet refereert aan de originele kleuren van het museum. De grote vensters van de eerste verdieping leggen een verbinding tussen de lichte maar bescheiden interieurs en de stedelijke omgeving, terwijl daklichten op de tweede verdieping zorgen voor een aangenaam verblijf, met elegante sofa's voor hen die even willen uitrusten omringd door de grote meesters. Hoogtepunten van de collectie zijn in het hart van het gebouw gesitueerd in de indrukwekkende Rubens en Van Dyckzalen.

Het depot van het museum is in de oude atoomschuilkelder op straatniveau gesitueerd, direct onder de twee centrale zalen. Buitenformaat schilderijen, groter zelfs dan de reeds imposante toegangsdeuren, kunnen vanuit het depot via een ingenieus systeem van vloer- en plafonduiken naar de bovengelegen verdiepingen getransporteerd worden.

Wanneer men het bezoek aan het museum voorzet wordt het nieuwe 21ste eeuwse museum betreden, die als autonome entiteit gesitueerd is in de vier bestaande patio's en haar eigen routing heeft in het hart van het gebouw. De volledig witte expositiezalen krijgen hun daglicht via 198 driehoekige, drie-dimensionale daklichten, aangevuld met vier grote lichtvallen voor natuurlijk licht tot diep in het gebouw, 23 meter onder het dak. Deze daklichten met geïntegreerde kunstverlichting zijn zodanig ontworpen dat zij het daglicht verzachten en het

gebrek aan seizoensgebonden lichtinval compenseren. Ook de drie-dimensionale hoogglans vloeren dragen bij aan de bewust oogverblindende beleving van het nieuwe museum. De opeenvolging van sterk verticaal georiënteerde ruimtes zonder eigen uitgesproken materiële identiteit vormt een duidelijke tegenstelling met het historische karakter van het oorspronkelijke gebouw.

Daar waar de uitbreiding de solide massa van het originele gebouw doorsnijdt zijn subtiele marmeren vlakken toegevoegd die de elegante materialisatie van het 19de eeuwse museum reflecteren. Een rechtdoorgaande trap van indrukwekkende lengte verbindt de nieuwe expositiezalen op de eerste verdieping met die op de bovenste verdieping — een tussenverdieping huisvest de meest kwetsbare kunst zoals etsen, tekeningen en schetsen. Deze ‘donkere kamers’ zijn ook zichtbaar vanuit de lichtvallen en uitgevoerd in een intens blauwe kleur. Het kleurenpalet van het nieuwe museum is een helderder variatie op die van het originele museum.

Om de benodigde ruimte en technische voorzieningen voor het nieuwe museum te kunnen realiseren zijn er een aantal zorgvuldig overwogen ingrepen in het bestaande gebouw gedaan. Zo is de wand tussen de Rubens en Van Dyckzalen verschoven zodat er een brugverbinding tussen de blauwe kabinetten en de nieuwe museumzalen gemaakt kon worden. Een andere indrukwekkende toevoeging is de draaiende wand van 5,5 bij 9 meter op de eerste verdieping die de logistiek rondom grote kunstwerken aanzienlijk verbeterd heeft.

KAAN Architecten heeft een architectonisch concept voor KMSKA ontwikkeld dat de bezoekers een avontuurlijke reis voorschotelt langs de twee contrasterende en converserende musea, een reis die zich stap voor stap onthult. De museumbeleving is zo nimmer voorspelbaar, altijd in balans, maar bovenal in dienst van de kunst.

KAAN Architecten werkt momenteel aan de renovatie en integratie van de kantoren in het KMSKA gebouw, daarnaast is Dikkie Scipio supervisor van het masterplan voor het museum. De renovatie van het museum kost veel tijd. De afronding van bouwfases 1 en 2 is zeker een belangrijke mijlpaal, maar niet de laatste te nemen horde voor heropening van het museum: er wordt nog gewerkt aan renovatie van de kantoren, proefdraaien van de installaties, de scenografie, inrichting van gebouw en museumtuin een nieuw kunstmozaïek in de entreehal. Om deze redenen kan het museum nog geen openingsdatum overleggen. Wij nodigen u uit de officiële website van het museum te bezoeken (www.kmska.be/verbouwing) voor meer informatie.

VOOR MEER INFORMATIE

KAAN ARCHITECTEN
PERSKANTOOR

MINT LIST
Giulia Milza,
Maria Azzurra Rossi

press@mintlist.info

KREDITEN

PROJECTNAAM
LOCATIE

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)
Leopold de Waelplaats 2, Antwerpen
(België)

ARCHITECT

KAAN Architecten
(Kees Kaan, Vincent Panhuysen, Dikkie Scipio)

SENIOR PROJECT LEIDER

Walter Hoogerwerf

PROJECT TEAM

Valentina Bencic, Maicol Cardelli, Alice Colombo, Aksel Çoruh, Davis de Cos Roman, Sebastian van Damme, Paolo Faleschini, Raluca Firicel, Eva French i Gilabert, Michael Geensen, Narine Gyulkhasyan, Marco Jongmans, Martina Margini, Giuseppe Mazzaglia, Laura Ospina, Maurizio Papa, Ismael Planelles Naya, Giacomo Rizzi, Ralph van Schipper, Kim Sneyders, Koen van Tienen, Niels Vernooij, Martin Zwinggi

OPDRACHTGEVER

Departement Cultuur, Jeugd en Media (Vlaamse Overheid)

GEMANDATEERD BOUWHEER

Het Facilitair Bedrijf (Vlaamse Overheid)

GEBRUIKER

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA)

MASTERPLAN ONTWIKKELING 2003–2010

PHASE 1 + PHASE 2

Ontwerpperiode: Januari 2010 – lopend
Bouwperiode: December 2011 – lopend

OPPERVLAK

30.000 sqm

VOLUME

170.000 m3

GRONDVLAKE GEBOUW

130 x 77 meter

PROJEKTKOSTEN

66 miljoen Euro

PHASE 1 (VOORBEREIDENDE WERKZAAMHEDEN)	Sloop, verwijdering atoomschuilkelder, asbestverwijdering
ARCHITECT	KAAN Architecten, Rotterdam
ALGEMENE AANNEMER	P. Roegiers & co nv, Kruibeke
PHASE 2 (restauratie 19de eeuws museum and aanleg 21ste eeuws museum)	Aanleg van de volgende voorzieningen: expositiezalen, kantoren, restauratie ateliers, auditorium, museumdepot, museumateliers, café, bibliotheek, museumwinkel, restaurant, interactieve informatiezone
ARCHITECT	KAAN Architecten, Rotterdam
ALGEMENE AANNEMER	THV Artes Roegiers – Artes Woudenberg, Kruibeke / Brugge
MANAGEMENT	KAAN Architecten, in collaboration with Bureau Bouwtechniek, Antwerp
CONSTRUCTEUR TECHNISCHE INSTALLATIES	Royal Haskoning DHV, Rotterdam
BOUWFYSICA, BRANDVEILIGHEID	Royal Haskoning DHV, Rotterdam; Bureau Bouwtechniek, Antwerpen; KAAN Architecten, Rotterdam
VERLICHTING EN AKOESTIEK	Royal Haskoning DHV, Rotterdam; KAAN Architecten, Rotterdam
RESTAURATIE ADVISEUR	Architectenbureau Fritz, Eperheide; KAAN Architecten, Rotterdam
VASTE INRICHTING	KAAN Architecten, Rotterdam
FOTOGRAAF	Stijn Bollaert, Karin Borghouts, Sebastian van Damme, Mediamixer
Video maker	Mediamixer

De renovatie van het museum kost veel tijd. De afronding van bouwfases 1 en 2 is zeker een belangrijke mijlpaal, maar niet de enige te nemen horde voor heropening van het museum: renovatie van de kantoren, proefdraaien van de installaties, de scenografie, inrichting van gebouw en museumtuin en het maken van een nieuw kunstmozaiek in de entreehal. Om deze redenen kan het museum nog geen openingsdatum overleggen. Wij nodigen u uit de officiële website van het museum te bezoeken (www.kmska.be/verbouwing) voor meer informatie.